

AKTUALNO Vprašanje

Marsikatera občinska blagajna se je kar na lepem izpraznila. Obračuni so vse prej kot razveseljivi.

Tako stanje je v mnogih krajih zavleklo ali celo ustavilo raznega komunalnega dela. S tem so seveda prizadeti predvsem prebivalci, ki jim ni vseeno, kdaj bo končan vodovod, popravljena cesta, urejena elektrika in podobno. Temu so krivi nereditni dohodki. Največ zaostankov beležijo pri kmečkih davkih, pa tudi pri obrtniških dajatvah.

Kot kažejo skupni podatki v okrajnem merilu, je bilo 31. oktobra 107,917.000 dinarjev neplačanih kmečkih davkov. Večina gre za letošnjo četrtjo akontacijo,

DAVKI

kateri rok za vplačevanje je zapadel 1. oktobra in bi morali s 15. novembrom začeti s prisilno izterjavo. V občini Kranj znašajo ti neplačani davki 34 milijonov

dinarjev, v občini Cerknje 16, Škofji Loki 14 milijonov itd. V blejski občini je malone tretjina že predpisana davka v zaostanku, kar je spravilo občino v dočaknje težave. Se hujje je v gorenjski občini, ki je odvisna večinoma od kmečkih davkov; tu so kmetje v zaostanku za dobiti 6 milijonov dinarjev.

Te zaostanke povečujejo tudi obrtniki. O teh stvareh bi morali spregovoriti tudi volvici na svojih zborih.

K. M.

AKTUALNO Vprašanje

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO XI., ST. 88 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 14. NOVEMBRA 1958

Pred občnimi zbori sindikalnih organizacij

JESENSKA RAZGLEDNICA

Foto: F. Pöhl

BREZ DEKLARACIJ

Delovni značaj in vsebina - Osnova naj bo analiza in svrarni pogoji

Okvirna napotila za vsebinsko stran sedanjim občnim zborom sindikalnih organizacij je dal že nedavni III. plenum Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Toda to ni dovolj. Nasprotno. V nekem oziru so takšni napotki celo škodljivi, če jih bodo posamezne sindikalne organizacije smatrale kot edino odrešilen recept. Ni dovolj, da bomo imeli tudi letos nekaj občnih zborov, ki še ne bodo našli prave vsebine, ampak se bodo vrteli okrog splošnih deklaracij o družbenem standardu, produktivnosti, zaposlovanju itd. Toda proti takšnim zborom se moramo

odločno boriti. Nekateri letošnji občni zbori zlasti prosvetnih delavcev so že n. pr. pokazali te slabe strani.

Za vsako ceno je potrebno dosegati, da bodo na občnih zborih našli svoje mesto najvažnejši problemi, ki so odločilnega pomena za sindikalno podružnico in okolje, v katerem deluje. Ti problemi pa so za vsako podružnico različni. Podružnice nimajo enakih delovnih pogojev, zato tudi ne morejo povsod iskatki enakih rešitev. Pri obravnavi takih problemov in iskanju njihove rešitve bi se moral

na občnih zborih posluževati dveh izhodišč:

1. analize dosedanja dela, dosednjih slabosti in uspehov;
2. ocene lastnih subjektivnih moči in materialnih pogojev.

Ponekod se z neverjetno lahko izognejo obravnavi dela v minuljem letu (od letošnjih občnih zborov) je to n. pr. prišlo najbolj do izraza na občnem zboru Društva učiteljev in profesorjev v Škofji Loki), čeprav je očitno, da nam prav analiza preteklega dela služi kot koristno vodilo pri bodočem delu. Ne samo, da bi se s tem izognili marsikateri slabosti v prihodnjem delu, ampak iz te analize predvsem vidimo, kakšne so naše sile, kaj zmoremo, kakšne akcije se lahko iztome ob razpoložljivih materialnih pogojih itd.

STVARNA RAZPRAVA IN STVARNI PREDLOGI

Slaba stran precejšnjega števila prejšnjih občnih zborov je bila ta, da so bili vse preveč splošni in načelniki. Referati so se izjavljali bolj v obravnavanju zunanjepolitične situacije in splošnih tezah o socialistični graditvi itd., manj pa so obravnavali stvarne probleme in naloge podružnice. Občne zbrane podružnic in občinskih sindikalnih svetov je treba vsebinsko pripraviti tako, da bomo iz kopice aktualnih problemov vendarle znali iz-

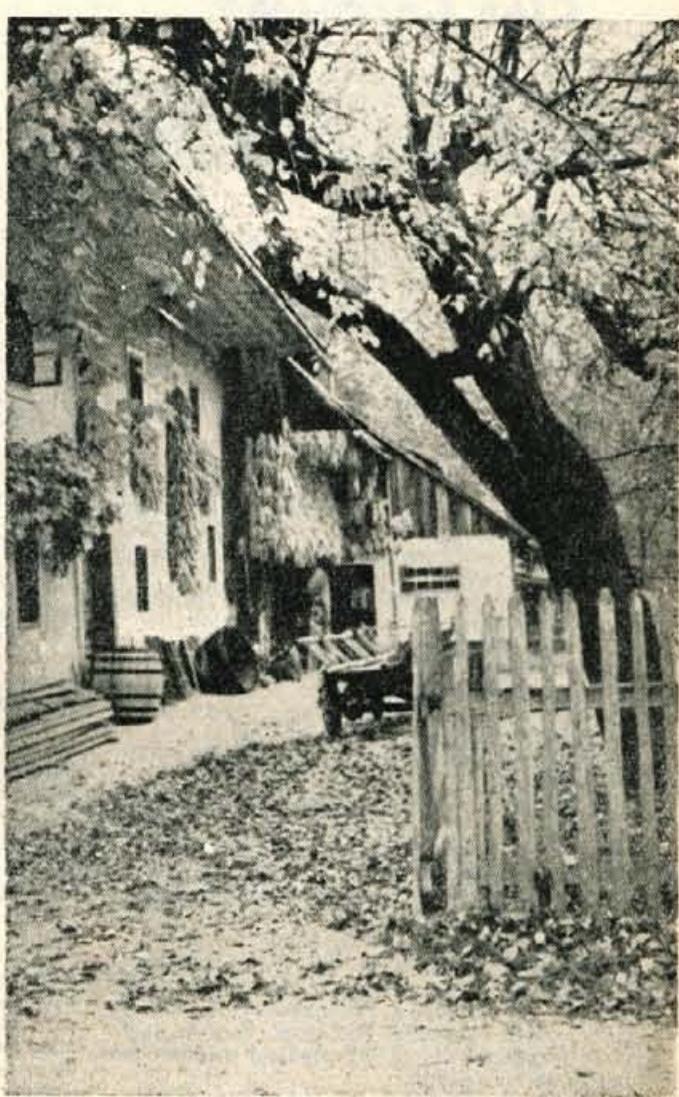
luščiti in postaviti v ospredje najbolj bistvene za območje in do njih zavzeli svoje stališče. Izogibati se je treba splošnih razprav. Govoričenje o stanovanjskih skupnostih in družbenem standardu nam ne prav nič koristilo, če ne bomo na primer ugotovili:

1. kje tiči problem v našem podjetju, v naši občini (koliko delavcev nima urejene prehrane, koliko otrok nima vrtca itd.);
2. kakšni so naši materialni in ostali pogoji;
3. kaj bomo ukrenili, da bo problem rešen.

POSTAVITI IN TUDI BRANITI SVOJE STALISČE!

Okrajni sindikalni svet predlaga izvršnim odborom podružnic, da na svoje seje povabijo direktorja in predstavnike organov delavskega upravljanja in jih povprašajo, kakšne načrte ima podjetje glede družbenega standarda. Do takšnih načrtov naj sindikat zavzame svoje stališče in glede na razpoložljiva sredstva tudi doloci vrstni red posameznih predlogov. Predvsem je stališče sindikata potrebno tam, kjer še sploh niso razmisljali, kako bodo razdelili čisti dohodek ob zaključnem računu, pa tudi tam, kjer uporabljajo sredstva za vse prej kot za izboljšanje

(Nadaljevanje na 2. strani)

Za uspešnejše delo obratnih svetov

V sredo dopoldne je imel Delavski svet jeseniške železarne rezno sejo. Razpravljaj je o delu upravnega odbora, o gospodarskem poslovanju v devetih mesecih letošnjega leta in o volitvah novih obratnih delavskih svetov. V jeseniški železarni so do konca septembra meseca prizvedli za nekaj nad 20.600 milijonov din blaga. S tem so plan po vrednosti presegli za dober odstotek, medtem ko ga po količini niso izpolnili. Zaostanek je zlasti v proizvodnji kvalitetnih proizvodov. Pri tem so imeli skoraj 6414 milijonov dinarjev dohodka razdeliti med državo in sklade podjetja.

Poročilo je izvajalo živahn razpravo o nekaterih problemih. Zlasti pereče je vprašanje delovne discipline. Nekateri obrati so namreč že zaostriili disciplino na podlagi nedavno sprejetega pravilnika, medtem ko jih v drugih obratih še niso. Naslednji problem je proizvodnost v martinarni, ki je v stalnem padanju, potem plačevanje stojnin in penalov za nerazložene vagonje itd. Delavski svet je na osnovi rezultatov in doseženega dohodka sklenil razdeliti delavcem dobiček za 29. november, in sicer v višini 55 % enomesecnih prejemkov.

Delavski svet je imenoval tudi komisijo, ki bo pripravila poslov-

nik za delo obratnih delavskih svetov. V jeseniški železarni so namreč že nekaj let uspešno delovali obratni in grupni delavski svet, 15. oktobra letos pa jim je potekel mandat. Izkušnje so pokazale, da so ti sveti odigrali pozitivno vlogo. Vendar pristojni organi v tovarni niso pripravili ustrezne poslovnik za delo obratnih svetov, v katerem naj bi bile določene pristojnosti in odnosni do drugih organov v podjetju. Komisija bo pripravila ustrezne predloge in poslovnik, ki ga bo nato predložila celotnemu kolektivu. Spomladi pa bodo razpisali volitve za nove obratne delavskie svete. -k

Ne za tovarne, temveč za ljudi

Denar predvsem tja, kjer bo neposredno koristil izboljšanju življenjskih pogojev

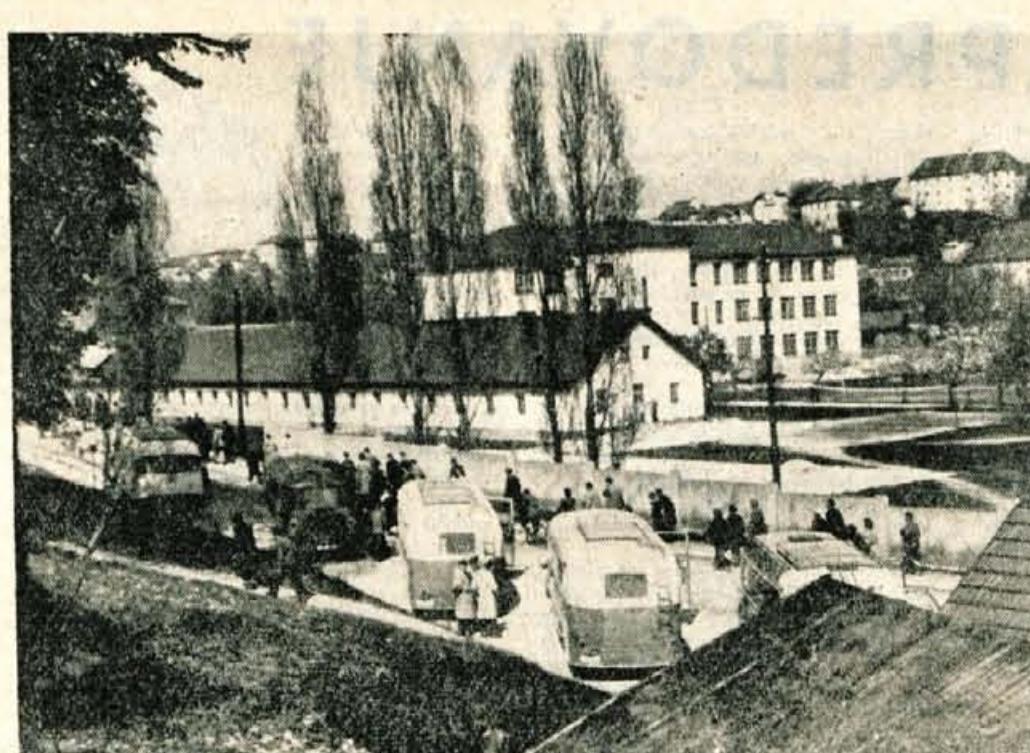
Predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Stanislav Kavčič, je na povabilu Kluba gospodarstvenikov govoril v Kranju o nekaterih smernicah, ki jih je napisal že nedavni plenum Republiškega sveta.

nju teh sredstev preveč zanemarjajo delavce, prebivalce naših industrijskih središč. Vse preveč se še javljajo težnje po razširjenosti tovarn, zidanju novih oddelkov, in podobno. Skratka, težnja za povečanje proizvodnih zmogljivosti. Taki naporji za povečanje proizvodnje, ki so bili pred časom edino pravilni za dviganje življenjske ravni, so danes že škodljivi. Zdaj gre za prehod iz kvantitete v kvaliteto. Treba je čim bolj izkoristiti že obstoječe zmogljivosti in posvetiti glavno skrb delavcu-človeku.

Tudi v primerih, ko nekatera podjetja odvajajo sredstva za družbeni standard, potem marsikje preidejo na razne komunalne gradnje, ki pa vendar niso neposredno za izboljšanje življenjskih pogojev delavcev. Potrebna je sicer neonska razsvetljava, asfaltiranje cesta itd., toda za delavca, ki nima stanovanja, nima menze, nima najosnovnejših pogojev za življenje, to ne pomeni neposredno izboljšanje njegovega standarda. Sredstva naj bi bila usmerjena predvsem v tiste gradnje, v tiste investicije, ki bodo takoj oz. čimprej, neposredno izboljšale življenjsko raven delavstva oziroma prebivalstva.

Republiški plenum je priporočil sindikalnim organizacijam, da se povsod zavzamejo za ta stališča, da skušajo preko samoupravnih organov uresničiti take zahteve državista.

Tovariš Kavčič je potem še odgovarjal na nekatera vprašanja slušateljev, ki so prišli z Jesenic, Tržiča in drugih krajev Gorenjske. Toda pri delitvi ozirnimi izkoris-

Mnogi naši delavci se vozijo na delo z avtobusom, kar se zlasti v sedanjem dejavju kar prileže. Izkrije pa stroški za avtobusne vožnje hudo obremenjujejo izdatke nekaterih kolektivov.

čemer bi se tudi kazalo pomeniti

V dveh letih 1098 motornih vozil na Gorenjskem

Na naših cestah je vsak dan več prometa. To ne ugotavlja samo statistika, marveč tudi cestari, pešči in prebivalci ob glavnih prometnih žilah. Razen močnega turizma oziroma tujih vozil, hitro narasči tudi število naših prometnih sredstev.

Trenutno je na Gorenjskem registrirano 2469 motornih vozil. Pred dvema letoma jih je bilo samo 1371, kar pomeni za 1098 več, se pravi, da se je število motornih vozil v zadnjih dveh letih malone podvojilo. Zlasti se je v teh letih povečalo število motornih koles (od 701 na 1263). Kako pa se krepi naš cestni promet, zelo nazorna kaže številka, da so transportna in druga podjetja na Gorenjskem v zadnjih dveh letih nabavila 37 novih avtobusov. Število se je dvignilo na 73. Hkrati je v našem okraju registrirano 666 osebnih avtomobilov in 386 tovornjakov.

K. M.

V DNI PO SVETU

V Ženevi se je začela v ponedeljek konferenca, na kateri bodo obravnavali ukrepe proti nenadnim vojnim napadom. Na konferenci sodelujejo delegati petih zahodnih in petih vzhodnih dežel, in sicer ZDA, Velike Britanije, Francije, Kanade, Italije, Sovjetske zveze, Poljske, Češkoslovaške, Romunije in Albanije.

V San Antoniu (Teksas) so se v ponedeljek na mednarodnem simpoziju zbrali strokovnjaki za vesoljske polete. Ta posvet o fiziki in medicini vesoljskih poletov je trajal tri dni.

V Larnaki na južnem Cipru so ponovno proglasili izjemno stanje. V Famagusti so ga odredili že v ponedeljek za grške mladince. Za te ukrepe so se odločili po napadu diverzantov EOKA na britanske vojake, pri čemer je bil en britanski vojak ubit, eden pa ranjen.

V Ženevi se je začela v ponedeljek konferenca trgovinskih strokovnjakov za svinec in cink.

Jordanska vlada je poslala generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu protest proti incidentu nad Sirijo. Jordanski kralj Husein, ki je bil namejen v Evropo in je s svojim letalom letel nad sirskim področjem ŽAR, se je moral vrniti v Aman, ker so ga baje napadla vojaška letala ZAR. Direktor za informacije ZAR Sad Afra je izjavil, da je Huseinova trditev o napadu »popolnoma nesmiselna in prepeta«.

Argentinska vlada je odredila izjemno stanje in ustavnila nekakšno vojaško sodišče, ki naj odvrne petrolejske delavce od napovedane splošne stavke. Delavci namreč nočejo privoliti v načrte vlade o investicijah tujega privatnega kapitala v deželi.

V Londonu se bodo te dni začela pogajanja petih dežel za ureditev lova na kite v Antarktiki. Pogajanja je predlagala britanska vlada, ker je število lovskih ekspedicij že preveč naraslo. Pogajanja naj bi bili predlogi mednarodne komisije za lov na kite.

V Londonu pričakujejo ta teden zahodnonemškega obrambnega državnega sekretarja dr. Rusta. Njegova naloga bo, da končno uveljavlji delni preklic zahodnonemških naročil v Veliki Britaniji. Zahodna Nemčija je delno odpovedala pogodbo o nakupu britanskih oklopnikov za približno 50 milijonov funtov, češ da ji nekatere dosedanje dobave niso ustreza. S tem so se naročila zmajšala za 60 odstotkov, kar povzroča britanski industrijski precejšnje težave. S tem v zvezi je oandan »Times« pisal, da bo Zahodna Nemčija del odpovedanih naročil prenesla na francosko industrijo in da so ZDA prisilile na Zahodno Nemčijo, naj kupi ameriške tanke.

V eni največjih ameriških tovarn avtomobilov »Crysler« v Detroitu se je začela velika stavka, ki grozi, da bo povsem ohromila proizvodnjo v tovarni. Od skupno 70.000 delavcev jih več kot 16.000 ne dela. Delavcem se je pridružilo tudi 8000 inženirjev in uslužencev. Stavka se je začela v zvezi s sporom med ravnateljstvom tovarne in sindikalno unijo avtomobilskih delavcev, ki zahtevajo plačilo za naduren delo.

Iz Hamburga poročajo, da je v sredo na vse obalno področje. Severnega morja legla nenavadno gosta meglja. Ponekod je bilo moč videti komaj 30 do 50 metrov daleč. Pomorski promet je bil ustavljen.

V arabskem morju so našli v podvodnih skrivališčih, 10 milj daleč od Karacije, 11 ton tihotapškega zlata v palicah. Vojna oblasti pravijo, da so v tem tednu našli skupno okrog 50 ton zlata, skritega v podvodnih votlinah. Našli so tudi 875 zlatih souvereinov. Pravijo, da so tihotapili zlato v Pakistan z Blíznjega Vzhoda z majhnimi ladjami po morju oziroma s karavanami po kopnem čez obmejne prelaze.

IZDAJA ČP »GORENSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN GLAVNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / ODDOVORNÍ UREDNIK MILOŠ MIKELIN / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 397 — UPRAVE ŠT. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

Berlin v prvem planu

Zahteva sovjetskega predsednika vlade Nikite Hruščova, da bi okupacijske čete zapustile na 4 sektorje razdeljeni Berlin in da bi место prišlo pod upravo vzhodnonemških oblasti, je tako pri Nemcih kakor po vsem svetu izvalo presenečenje. Vprašanje razdeljene Nemčije in prav tako razdeljenega Berlina se vleče že 13 let, vendar so ga zadnje čase potisnile ob stran druge važnejše stvari, tako, da v sedanjih pogojih ni imelo posebnih perspektiv za razvoj. Sedanja Hruščovjeva zahteva pa je temu »počivanju« vsaj za nekaj časa napravila konec in potisnila nemško vprašanje v območje svetlobnega stožca, ki neposredno zavema odnose med velikimi silami.

Berlin je padel aprila leta 1954 kot zadnja postojanka Hitlerjeve Nemčije in doživel zmagoslavni prihod sovjetske armade pod vodstvom maršala Žukova. Tako so bili dani pogoji za politična pogajanja, za sporazum med tedanjimi zavezniki, ki naj bi skupno odločili o usodi premagane Nemčije, o pogojih, ki bi preprečili, da bi Nemčija še kdaj v prihodnosti izvala vojno po seji kot protutež znašla v Varšavskem vojaškem paktu. Vkljub vsemu pa ni manjkalo tako pri Nemcih na obeh straneh ločilne meje, kakor tudi v svetu prizadevanj, da bi se nemško vprašanje čim prej znašlo v pogojih, ki bi lahko pripeljali do združitve obeh delov v eno državo, kajti ne glede na razumljive napore nemškega naroda za skupno življenje, je tudi v svetu prevladalo mnenje, da je razdeljena Nemčija vsekakor eden izmed izvorov nestabilnosti v Evropi in napetosti v svetu. Kakor

škega vprašanja. Na poznejših mednarodnih konferencah se je to vprašanje pojavljalo vedno znotrjava, toda vsaka izmed velikih sil si je zamišljala njegovo reševanje po svoje, pač v skladu s svojimi koristmi. Druga za drugo so začele kršiti določbe potsdamskega sestanka in v čedljave ostrejših nasprotijih hladne vojne sta se izoblikovali dve Nemčiji. Tudi Berlin se je v glavnem razdelil na dva ločena sektorja, na vzhodnega in zahodnega. Valutna reforma in še nekateri drugi ukrepi tako v zahodnem kakor vzhodnem delu so privedli do znane blokade Berlina, ko so bili zahodni zavezniki prisiljeni preskrbovali svoje sektorje s takoimenovanimi zračnimi mostovi — z letali. Blokada je trajala leto dni in je prenehala šele, ko so se za to sporazumeli na sestanku zunanjih ministrov vseh štirih velikih sil.

Pot popolne ločitve dveh Nemčij pa je šla še dalje. Vsaka se je v svojem bloku vključila v gospodarski, politični in vojaški stroj. Med drugim je Zahodna Nemčija stopila v Atlantski pakt, Vzhodna Nemčija pa se je kot protutež znašla v Varšavskem vojaškem paktu. Vkljub vsemu pa ni manjkalo tako pri Nemcih na obeh straneh ločilne meje, kakor tudi v svetu prizadevanj, da bi se nemško vprašanje čim prej znašlo v pogojih, ki bi lahko pripeljali do združitve obeh delov v eno državo, kajti ne glede na razumljive napore nemškega naroda za skupno življenje, je tudi v svetu prevladalo mnenje, da je razdeljena Nemčija vsekakor eden izmed izvorov nestabilnosti v Evropi in napetosti v svetu. Kakor

že rečeno, so velike sile vprašanje združitve obravnavale skoraj na vsaki konferenci tudi s tega stališča, ki sebični interesi vsake posamezne države ter blokovske koristi na sploh so preprečevali vsakršen napredok. Lani n. pr. so zahodne velike sile skupno bonosko vladlo v znani berlinski deklaraciji ugotovile, da vprašanja nemške združitve ni mogoče reševati pred razorozlitvenim sporazumom in s tem dokončno potrdile, da za dan dejansko niso pripravljene načinjeni nemškega vprašanja s takega stališča, ki bi obetao napredok glede združitve. Tudi na drugi strani — v Sovjetski zvezzi — ni kazalo, da bi se stvar premaknila z mrtve točke. S tem pa seveda ni rečeno, da pri samih Nemcih, se pravi tako v bonoski republike kakor v Vzhodni Nemčiji ne bi bilo pogojev, ki bi lahko privedli k postopnemu zbljanju, vendar pa je povsem jasno, da sedanje razmere v svetu, predvsem pa blokovska politika močno ovirajo tako prizadevanja.

Hruščovjeva zahteve glede Berlina in napovedani ukrepi, ki naj bi prepustili sovjetsko cono v Berlinu Vzhodni Nemčiji, so vsekakor potegnile celotno nemško vprašanje iz nekaj zaprašenih kolov, ni pa verjetno, da bi bistveno vplivali nanj. Ni namreč verjetno, da bi zahodne države sprejele sovjetske zahteve niti v kaki posredni obliki, to pa spet pomeni, da bo v Nemčiji ostalo pri starem. Sicer utegne Berlin doživeti kakšne spremembe, a odločilnega preobrata v nemškem vprašanju nikakor še ne moremo pričakovati.

Jelo Turk

kratko, vendar zanimivo

DRUŠTVO KNJIGOVODIJ

Društvo knjigovodij v Skofji Loki, ki ima nad 100 članov, namenava organizirati prve seminare v Skofji Loki, Zireh in Zeleznikih. Proučevalli bodo predpise zakona o sredstvih gospodarskih organizacij. Na poznejših seminarjih, ki so letos še v načrtu, bodo predavalni o delitvi dohodka gospodarskih organizacij in o vodenju knjigovodstva.

Upravni odbor društva je tudi razpisal posebno anketo, ki naj pojasni, kakšna pomoč je knjigovodjem najbolj potrebna pri njihovem delu. Ti podatki bodo služili upravnemu odboru kot osnova pri izbirki snovi za prihodnja predavanja.

M. Č.

TUDI MLADINA NAJ SPOZNA DRUŽBENO UPRAVLJANJE

V ponedeljek, 10. novembra je bilo v prostorijah STTS, v okviru mladinske politične šole predavanje predsednika Občne tov. Franca Puharja o perspektivnem planu občine in o nekaterih ekonomskih in komunalnih problemih. Stalna

predavanja, ki jih bo deset po številu, prireja šolska komisija pri Občinskem in Okrajnem komitevu LMS. Predavanje se udeležuje več kot 30 mladinskih funkcionarjev osnovnih organizacij.

ZASTOPALI BODO NAŠO REPUBLIKO

V soboto, 15. novembra odpotuje na proslavo 120-letnice gimnazije v Sremski Mitrovici 22 mladincov in mladih in z gimnazije Kranj. Kranjski mladinci bodo na tekmovanjih in kulturnih prireditvah, ki jih prireja mladinska organizacija tega zavoda v počasnitve jubileja, zastopali našo republiko. V Sremski Mitrovici odpotuje moška in ženska košarkarska ekipa, šahovsko moštvo ter nekaj recitatorjev.

NAŠI OTROCI IN SNEG

Že pred dnevi, ko je sneg pobelil naše hribe in sili globoko v doline, so med otroci spet oživele misli na smučanje, sankanje, drsnje in drugo zimske veselje. Največ naših otrok na Gorenjskem se

sanka. To je pokazala anketa šolskih organizacij iz lanskoletni zimske telesno-vzgornje dejavnosti. Vprašali so otroke, kaj in kje se udejstvujejo. Nekaterim so organizirale šole rezna tekmovanja, drugim razna društva, mnogi pa so se znašli kar sami.

Največ otrok, in sicer 10.418 po številu, je povedalo, da so imeli priliko sankati. To je nad polovico (54,2 %) vseh šoloobveznih otrok. Da se že »znajo« smučati, oziroma, da so smučali, je povečalo 6.971 učencev. Toda 304 teh »smučarjev« je bilo brez smuč, kajti le 6.667 jih je izjavilo, da imajo vsaj zasline smučke. Drsalo pa se je lansko zimo 1.245 otrok.

Kako bo letos? Komu bo Dedek Mraz prinesel smučke ali sanki? Kako bodo šole pomagale pri zimsko-sportnih dejavnostih? O tem bi se morale čimprej pomeniti dočlene organizacije.

K. M.

BREZ DEKLARACIJ

Delovni značaj in vsebina občnih zborov — Osnova naj bo analiza in stvarni pogoji

(Nadaljevanje s 1. strani)

družbenega standarda delavcev. Podobne razgovore je potrebno organizirati pri občinskih sindikalnih svetih s predsedniki občinskih ljudskih odborov glede občinskega načrta o družbenem standardu. Sindikalne organizacije prav gotovo ne morejo biti brezbrizno do tega, kakšni objekti družbenega standarda se grade v občini in kako se trošijo sredstva, ki jih daje družba v ta namen. Le tako bomo lahko uresničili predlog III. plenuma, naj bi za družbeni standard namenili dve tretjini prostih sredstev!

Seveda ne more biti družbeni standard edini predmet razprave na občnem zboru. V mnogih podjetjih so slabi notranji odnosi, neobveznost delavcev, slab pritegnitev delavcev k upravljanju podjetja (kakor so pokazale nedavno opravljene ankete v nekaterih kranjskih podjetjih); s problemom produktivnosti je povezana slaba organizacija dela, slaba delovna disciplina, naraščanje bolniških dopustov itd. Na večini občnih zborov bo potrebno kritično analizirati številke o izkoriscenju delovnega časa, o velikem porastu bolezniških dopustov do 7 dñi, naraščanje števila zaposlenih in zmanjševanje proizvodnosti itd.

Na zboru so sprejeli vrsto nalog za prihodnje delo, ki naj bi jih nato, agilnejše vodstvo pomagalo uresničiti.

M. C.

SEJA ZBORA PROIZVJAJALCEV OBLO JESENICE

Včeraj, 13. novembra, je bila seja zboru proizvajalcem Občne Jesenice. Razpravljali so o izplačilu prejemkov nad tarifnimi pravilniki v gospodarskih organizacijah. Na podlagi izčrpnih poročil finančne inšpekcie so razpravljali tudi o poslovanju Kinematografskega podjetja na Jesenicah in o nekaterih pojavih in problemih v Lesnem servisu.

K. M.

NAPREDOVANJE

Manjšalo je samo toliko do dveh, da bi človek lahko pospravil mizo in predale, si umil roke in pokadil v miru ci-gareto.

Toda prav takrat...

Na vrata je spet nekdo potkal.

»Naprej,« je povabil Ambrož z rezkim glasom.

V sobo je stopil visok, malce upognjen moški v jesenskem plašču. Z neodločnimi kretnjami in baretko v rokah se je zdel Ambrož zanimiv, malone smešen. Ogledal si ga je s posebno radovnostjo.

Čuda, ko se mu je na licu začrnil izraz posmeha, se je zavedel svoje uradne resnosti. Zato je upril pogled v kup papirja in z dvignjeno glavo poslužil.

Možak se je zdel že bolj zanimiv, ko je začel.

»Pravzaprav sem bil namenjen k oni tovarišici v sosednjo sobo; morda zato, ker je osebno poznam. Toda tam je zato. Upam, da mi lahko tudi tu uredite to malenkost... Rad bi, če ste tako prijazni, da prej ni pustil možaku do besede.

»Ne, ne! Tega pa ne smemo mi. To je izključna kompetenca direktorja ali sekretarja...«

»Mislim, da ni tako. Dovolite, da po...«

»Že vem, že vem, kaj bočete. Vi bi

radi, ...« je začel naštevati Ambrož in skušal uporabiti vse zapletene, strokovne izraze. »Toda vaša pot ni pravilna. Ne smete tako...« se je malone jezil.

K sreči je takrat zazvonil telefon in Ambrož je dvignil slušalko ter se spustil z užitkom v razgovor. Morda je bilo to tudi krivo, da ni povabil zmedenega človeka, na sreči.

Še preden je odložil slušalko, je možak v hudi zadregi začel: »Dovolite, prosim, ...«

»Saj vem, saj v

Prvi koraki Zavoda za organizacijo in proučevanje dela v Kranju

BESEDA DELAVCEV

V TOVARNI „TISKANINA“ V KRAJU

Kao od prvih pomembnejših načinov pravkar ustanovljenega Zavoda za organizacijo in proučevanje dela v Kranju je bila anketa med kolektivom dveh največjih kranjskih podjetij — Tiskanina in Plastike.

Delavci so svobodno in anonimno izrazili svoja mišljena o sebi, o svoji sposobnosti in razpoložitvji, kakor tudi o okolici, v kateri delajo in žive.

Kaj vas ovira pri delu?

Zastavljenih je bilo več vprašanj z področja organizacije dela in delostnosti. Na vprašanje, če so zadovoljni z delovnim mestom, je 35 % delavcev odgovorilo z: Ne! Delavci so prav tako navedli vrsto ovir pri svojem delu. — Tako je 33 % delavcev odgovorilo, da je njihovo delovno mesto nezdravo, 26 % od njih je ocenilo, da njihova delovna mesta niso brez nevarnosti, a 32 % delavcev je zapisalo, da je njihovo delo prenaporno. Hkrati je tudi 23 % anketiranih izjavilo, da delajo v neustreznem delovnem času, kar gre v glavnem na račun tretje, nočne izmene.

Tudi organizacije dela mnogi

niso pohvalili. Na vprašanje, če je njihovo delovno mesto dobro organizirano, se je kar 27 % vprašanih izrazil z: ne! Petina vprašanih je tudi zapisala, da je preveč vmešavanja v delo, 21 % pa graja nediscipliniranost sodelavcev (20 %) povedala, da ni seznanjena niti z dolžnostmi na svojem delovnem mestu.

...kaj o predstojnikih?

Anketirani so prav tako kritično in objektivno ocenili tudi svoje predstojnike. Na vprašanje, če je predstojnik pravičen, je 19 % vprašanih odgovorilo: ne! Na vprašanje, če jim predstojnik pomaga pri delu, je 28 % zapisalo ne. Več kot polovica delavcev (56 %) pa je izjavila, da se njihovi predstojniki ne zanimajo za osebne težave podrejenih delavcev.

Delavci so v anketi jasno povedali, da so slabii odnosi med sodelavci, kakor tudi med delavci in nadrejenimi, velika ovira pri delu.

Najprej ljudje

Izid anekte so pred dnevi obravnavali tudi na seji delavskega sveta tovarne Tiskanina. Precej delavcev je v podjetju, ki niso zadovoljni, delavci so pokazali številne probleme, ki se jih bodo morali čimprej lotiti.

Direktor podjetja, Dušan Hor-

jak je na seji dejal, da anketa pravzaprav ni »odkrla Amerike«, kajti ti pojavlji so bili bolj ali manj znanji. Cilj ankete ni v tem, da bi proti nepravilnim odnosom v podjetju itd. napovedali nepremisljeno vojno, kar ne bi rodilo začlenjenega uspeha. Namen ankete je bil, naj bi sami delavci opozorili na probleme in težave, ki jih čutijo, a kar je večjih, naj bi sami delavci in predstojniki odstranjevali in popravljati tisto, kar jim ni všeč, kar ni prav. Izid ankete je težave razvrstil in po tem zaporedju jih bo treba tudi reševati.

V prvo vrsto sodijo subjektivne težave, predvsem medsebojni odnosi ljudi v podjetju. Razgovor o anketi bodo nadaljevali na posebni seji delavskega sveta. Do takrat bo skušala posebna komisija praviti nekaj predlogov za prve ukrepe.

Tako so začeli reševati notranje probleme v Tiskanini. Odkrili so vrsto težav. Toda, kje jih ni? Podobne anonimne ankete bi morda kazalo izvesti tudi v drugih podjetjih.

K. M.

Namesto grmičevia - sadje

Kmetijska razstava v Podnartu

Mlaidi zadružniki v Podnartu in okolici so v zadnjih mesecih poskrbeli za več kmetijskih strokovnih predavanj, ki so bila zadovoljivo obiskana. Izposlovali so tudi analizo zemljišč, na katerih so tukajšnji kmetje začeli gojiti razno jagodičevje. Novi kulturni so se dobro obnesle in bodo gotovo dale še nadaljnje spodbude. Organizirali so tudi poučno ekskurzijo na državno posestvo v Panovčah. Nedeljskih volitev so se udeležili skupno. Posebno pa so se izkazali s prvo kmetijsko razstavo, ki so jo priredili v Domu v Podnartu in kjer smo videli lepo steklo okusno in skrbno razstavljenih sadnih in poljskih pridelkov. Razstava je pokazala, da gojijo domaćini z lepimi uspehi vrsto plemenitega sadja in da imajo posebno poljskičani, ki so zasadili v Dolah nad 10 ha bregov, poraslih prej s samoraslom grmičevjem, dobre izglede.

Mlaidi zadružniki imajo še lepše načrte. Skrbeli bodo zlasti za strokovna predavanja. Bavijo se pa tudi z misljijo, da bi ustavili večerne kmetijske šole. Seveda bodo skušali tudi v prihodnje vključiti čimveč kmečke mladine v zadružno dejavnost. Hkrati se bodo posvečali higieni vasi in lepšanju kmetičkih domov.

Nedeljsko praznovanje ob voltvah so zaključili z veselim, iskrnim rajanjem v Domu. Prav jim pa ni bilo, ker se ni nihče od okrajnega zadružnega foruma pozanimal za uspehe njihovega truda.

-ji

Še o preskrbi s kmetijskimi pridelki

PREDNOST IMA domače tržišče,

ki pa vsem potrebam Bolnišnice na Golniku še ni kos - Zadruga v Goričah zaračuna najvišjo možno maržo

V zadnjem petkovem številki »Glas Gorenjske« smo napisali nekaj misli o letosnjem trgu s kmetijskimi pridelki in o preskrbi naših potrošniških središč. Omenili smo, da Bolnišnico na Golniku oskrbuje z zelenjavami podjetje »Sadje-zelenjava« iz Ljubljane in delno tudi zadruge Križe, Goriče in Naklo, okoliški kmetje pa le priložnostno. Ti podatki pa niso bili dovolj natančno pojasnjeni, zato po poti o preskrbi Golnika z različnimi potrošnimi artikli nekaj več besed.

Golnik je močan potrošniški center, ki zaradi dietne kuhinje potrebuje kvalitetno in različno blago. Tu se oskrbuje približno 1300 bolnikov, uslužencev in otrok.

Upravitelj Bolnišnice na Golniku pravi, da zaledje izkorisčajo, kolikor se le dà. Pred leti so okoliške kmetijske zadruge skoraj v celoti krile potrebe bolnišnice po kmetijskih pridelkih, zdaj pa jim zaradi povečanja števila bolnikov ne morejo več povsem zadostiti. V preskrbi s kmetijskimi pridelki da je prednost svoji ekonomiji in kmetijskim zadrugam Goriče, Križe in Naklo, kolikor pa te niso sposobne zadostiti vsem potrebam, zlasti v zimskem in zgodnjem spomladanskem času, pa jih oskrbuje podjetje »Sadje-zelenjava« iz Ljubljane, nekaj pa dobavljajo tudi sami neposredno iz Gorice in Kopra.

S kmetijsko zadrugo v Križah imajo dogovor, da odkupijo od njih vso zelenjavo in povrtnino, kolikor jih oni sploh imajo. Od njih dobivajo predvsem solato in nekaj krompirja, ker to v Križah največ gojijo. Letos pa so na njihovo pobudo začeli pridevlati tudi cvetačo, korenček, zgodnjino pes in peteršilj. Z njimi so imeli v letosnjem letu že za 1.145.000 dinarjev prometa. Od goriške zadruge so letos odkupili 80.000 kg krompirja in 18.000 kg jabolk. Skupno so imeli z njimi za preko

V glavnem torej na Golniku da je prednost domačemu tržišču, v kolikor pa jih ta ne more zadovoljiti, so seveda prisiljeni poiskati trg drugje.

3-ler

Za povečanje kmetijske proizvodnje na Gorenjskem LETOS 25 NOVIH TRAKTORJEV

Obdelava zemljišč s konjsko vprego je 4 do 10 krat počasnejša kot s traktorji - Na en traktor odpade 500 ha orne zemlje - Delo strojnih odsekov v Zadrugah bo treba izboljšati

Kmetijske zadruge in družbeni posestva na Gorenjskem bodo do konca letosnjega leta kupila 25 novih traktorjev. Ob tej priložnosti smo vprašali ing. Fr. Perovška, kaj meni o tej akciji in sploh o kmetijski mehanizaciji na Gorenjskem. Takole je odgovoril:

»Kranjski okraj kot najbolj industrijski v Sloveniji z relativno najmanjšim odstotkom kmetijskega prebivalstva (pod 20 %) bi moral najhitreje prehajati v mehanizirano kmetijstvo. To se je tudi dogajalo, vendar nismo prehajali v motorno, ampak v vprežno in domačo, električno, kmetijsko mehanizacijo. V tem pogledu je naš okraj res najmočnejši. Vendar je vprežna mehanizacija še vedno znak prehoda obdobja k motorizirani. Razlogov, da je konjska mehanizacija s tehnične strani zaostal pojav, je več. Obdelava zemljišč s konji je od 4 do 10-krat počasnejša kot s traktorji. S konji tudi ni moč opraviti globokega oranja, ker živila pri tem preveč trpi; zato orjemo vedno do iste globine, s tem pa se ustvarja nepropustna sloj, tako imenovana nepropustna plazina. Razen tega je konj v naših razmerah izkorščen le 30 % in je za gospodarsko nerentabilen.«

V kranjskem okraju imamo trenutno 30 traktorjev, ki se med seboj po tipih precej razlikujejo. V času kmetijskih delovnih zadrug smo kupili nekaj traktorjev tipa »Deutz«. Istočasno smo nabavljali traktorje »Unimog«, ki so jih v Nemčiji smatrali za najvišji doseg kmetijske tehnike. Pred približno štirimi leti je sledil na-

najrazličnejših priključkov, smo se odločili za odločno povečanje motorne mehanizacije na Gorenjskem in sklenili, da moramo letos kupiti 25 novih traktorjev. Na ta način bomo skoraj došli ljubljanski okraj, kjer pride na en traktor 260 ha orne zemlje, medtem ko bi prišlo po tej spremembi na en traktor pri nas 285 ha.

Ob uvedbi te nove moderne mehanizacije bo postalo še bolj očitno, da so sedanjih strojnih odseki KZ, ki slonijo na vprežni mehanizaciji, zastareli. Zastarele stroje bo treba čimprej razprodati. To velja zlasti za naše ravninske predele. Upravniki kmetijskih zadrug bodo morali skrbeti, da bo traktor dovolj pogodbenih interesentov že vnaprej, da ne bi bila ogrožena rentabilnost. Traktoristi nikar ne smejo biti nagrajeni z določenimi plačami, temveč soražnerno od ustvarjenega dohodka. Zadržni svet bodo morali kritično sprejemati delo traktorjev, da se kvaliteta njihovega dela čimprej izpopolni in da se odpravi vsakršno malomarno ravnanje z novimi stroji.

Dejstvo, da bodo kmetje lahko z gorovostjo računalni na traktor, ki bo hitro in kvalitetno opravil vse dela, bo omogočilo kmetom zmanjševanje števila konj. Doslej se kmetje niso mogli popolnoma zanesti na obdelavo s traktorji, ker jih je bilo premalo in še dostikrat niso bili uporabni. Zdaj bo to bojanje odveč, ker bodo imela razen zadrug tudi vse velike družbeni posesti močno kmetijsko motorno mehanizacijo, ki bo zadrugi vsak čas na uslugo.

3-ler

»MENE ŽE NE BO NAŠEL. GREM VEN, VES DAN ME NE BO!«

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 04.

MALI OGLASI

Pravnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10, ostalo 12 din na besede, naročniki imajo 50 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega oddelka je 475, ureništva 397. Vespa, Lambretta, avto in kolo, pa tudi bunde ter razne vrste krombi štofov. Vam hitro in točno dostavi le O. Šefič, Trst, Via Giulia 8t. 5.

Prodam kosilnico z žetveno napravo. Kokrica 1, Kranj. 1938.

Prodam ročno slamoreznicno spobno tudi za električni pogon in nove vprežne 2-sedežne sani. Dolzan, Golnik 7. 1941.

Trgovsko podjetje »Rožca« Jesenice sprejme v službo skladističnega delavca in trgovskega pomočnika-co tektstilne stroke. Prošnje oddajte na upravo podjetja. 1943.

Enostanovanjsko hišo v Kranju prodam. Vseljivo takoj. Informacije dobitje v ogl. odd. 1942.

Posodim večjo vsoto denarja kdor mi preskrbi 20.000 komadov zidne opeke v okolici Kranja. Naslov v ogl. odd. 1951.

Prodam 3 mesece brejo telico in 2 prašiče 70 kg težka. — Zupan, Prebačovo 27. 1952.

Prodam dobro ohranjeno železno peč. Tavčar, Partizanska 13. 1953.

Ugodno prodam malo rabljen kotel za žganjekuha ca. 80 litrov. (Tensi voda) in sod 700 litrov. — Berčič Matevž, Valjavčeva cesta 1, Kranj. 1954.

Prodam hrastove vereje za ograjo. Naslov v ogl. odd. 1956.

Sprejmem tako pomožno delavca za knjigovoznico. Casopisno podjetje »Gorenjski tisk«, Kranj.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Industriji obutve

»PLANIKA«

v Kranju

razpisuje mesto

ŠEFA organizacijsko - kadrovskega sektorja,

z višješolsko izobrazbo.

Ploča po tarifnem pravilniku.

Družinsko stanovanje zagotovljeno.

TRŽNI PREGLED

	Kranj	Kamnik	Jesenice
flitol	60-80	60	
crma za kokoši	30-40	40	48
koruza	40	45	48
oves	25	25	
ješprenj	60-70	70	80
proso	35	45	
kaša	70-85	70	
kostanj	20-25		
paprika		60	48
čebula	65-70	60	65
česen	5-15	160	170
sladko zelje	13-15	15-18	20
sotata endivija	40-50	40-50	50
rdeča pesa	20-25	30	42
cvetača	50		
špinaca	20	80-100	
korenček	20-30	50	50
peteršilj	10	10	100
kolerabe	15	30	100
jabolka	18-25	20-30	25-30
hruske	20-50	20-40	25-30
krompir	10-13	12	12
slc	80-90	100	480
jača	24-25	25	20
sušovo maslo	480-500	400-480	680
čokoladna zelje	50	60	
sladka repa	10	10	8
redkav	20-30	30	

Min drobilec (šrotar) nerabiljen odlične kvalitete prodam. Z. Vičić, Radovljica, Gorenjska c. 17.

Prodam 2000 kg drobrega krompirja. Cena po dogovoru. Hafner, Zabnica 71. 1957.

Prodam strešno opeko — bobrovec 600 kosov. Sp. Brniki 47. 1958.

V Kranju ali bližnji okolici ihčem

1. decembrom skromno opremljeno sobico. Naslov v oglašnem oddelku. 1959.

Nagrado dam tistem, ki me sprejme za sostanovalca ali preskrbi sobo v bližini Kranja. — Naslov v oglašnem oddelku pod zelo nujno. 1960.

Nudim hrano in stanovanje srednješolcem, ki bi pomagal pri kučni načini pomagali pri obnovi gospodarskega poslopja, katero mi je pogorelo 29. novembra 1957. — Obenem se zahvaljujem domači in tuji gasilski četji za prizrtovalno gašenje požara, s čemer so preprečili, da ni bilo še večje škodo. Cop Janez, Rodine. 1975.

Ihčem manjše stanovanje ali večjo sobo v Kranju ali bližnji okolici. Naslov v oglašnem oddelku. 1961.

Kupojenec ihčem kjerkoli vso oskrbo. Plačam dobro. Ponudbe oddati v oglašnem oddelku pod »Upokojence. 1962.

Kupim rabljeno mizarsko delovno mizo (skobelbank). Pogačnik Alojz, Smedniška cesta 2. 1963.

Kupim šivalni stroj. Sporočite mi ponudbe z navedbo cene. Naslov v ogl. odd. 1964.

Kupim dober ženski šivalni stroj, najraje »Pfaff. Ponudbe pošljite na naslov Jermančič, C. Bratstva in enotnosti 24, Jesenice. 1965.

Kupim slahko novo neizdelano enodružinsko hišo od Kranja do Tržiča. Vrednost naj bo 1 milijon. Ponudbe oddati v oglašnem oddelku pod »Gotovina. 1966.

Našel sem jopicco od Orehovljaj do Predoselj. Lastnik naj jo v 14 dneh dvigne, sicer jo podarim drugemu. Naslov v oglašnem oddelku. 1967.

Preklicujem št. bl. 37572 izdanega v Komisiji trgovini Kranj dne 22. maja 1958. 1968.

Ihčem upokojenko za dopoldansko pomoč v družini. Naslov v oglašnem oddelku. 1969.

Od Naklega do Bistrici sem dne 12. novembra izgubil plaho za voz.

Najdelite prosim, naj je proti na-

gradi vrne Škofic Francu, Ilovka št. 7, Kranj. 1970.

Od Kokrice do Avtoprometa sem 13. novembra zjutraj izgubil 3 moške škornje. Najdelite prosim, naj jih proti nagradi vrne v Avtopro-

OBJAVE

RAZPIS

Stanovanjska uprava Kranj razpisuje

mesto referenta za razdeljevanje stanovanj.

Pogoj: srednja strokovna izobrazba ali nižja strokovna izobrazba z nekaj let prakse v upravnih službah.

Interesenti naj svoje prošnje dostavijo Stanovanjski upravi — Kranj najkasneje do 25. 10. 1958.

RAZPIS

Razpisna komisija pri upravi Doma onemogočil, Preddvor razpisuje na podlagi 33. člena Zakona o javnih uslužbenih delovnih mestih za KNJIGOVODJO.

Pogoj: srednja strokovna izobrazba ali nižja strokovna izobrazba z več let prakse.

RAZPIS

Stanovanjska uprava Kranj sprejme v službo

3 PERICE

za pranje perila v servisnih pralnicah stanovanjskih skupnosti v Kranju. Interesentke naj se javijo med uradnimi urami v pisarni stanovanjske uprave Kranj.

KAMNOSESTVO KRANJ obvešča vse stranke, ki imajo kašniki material v podjetju in to v obratu Koroška cesta 47 ali v novem obratu na Polici (gramoznicu), da to odstranijo oz. prijavijo v upravi podjetja. Rok prijave je do 30. novembra 1958. — Poznejših prijav ne bomo upoštevali.

ZAHVALA

Zahvaljujem se gospo dr. Kramberger Blagi za ves trud in požrtvovnost, ki sem je bila deležna v času svojega zdravljenja v zdravilišču Sl. Radenci. — Bitenc Terezija.

► STORŽIČ, Kranj: 15. novembra ob 15., 17. in 19. uri amer. barv. cinemascope film »SEDEM NEVEST ZA SEDEM BRATOV«, ob 21. uri premiera franc. barv. vistavision filma »FOLIES BERGERE«, ob 9. uri matineja amer. filma »ABOD IN CASTELLO V TUJSKI LEGIJI«, ob 10.30 uri franc. barv. vistavision film »FOLIES BERGERE«, ob 13. uri premiera amer. barv. cinemascope filma »PRISEL IZ LARAMIJA«, ob 15., 17. in 19. uri amer. barv. cinemascope film »SEDEM NEVEST ZA SEDEM BRATOV«, ob 21. uri premiera slovenskega filma »KALA«.

► TRIGLAV, Primskovo: 15. novembra ob 19. uri ter 16. novembra ob 16. in 19. uri premiera amer. barv. cinemascope filma »PRISEL IZ LARAMIJA«, ob 16. novembra ob 10.30 uri franc. barv. vistavision film »FOLIES BERGERE«, ob 13. uri premiera amer. barv. cinemascope filma »PRISEL IZ LARAMIJA«, ob 15. novembra ob 18. uri ter 16. novembra ob 17.30 in 19.30 uri premiera franc. barv. vistavision filma »KALA«.

► SVOBODA, Stražišče: 15. novembra ob 18. uri ter 16. novembra ob 17.30 in 19.30 uri premiera franc. barv. vistavision filma »FOLIES BERGERE«, ob 15. novembra ob 19. uri ter 16. novembra ob 17.30 in 19.30 uri premiera franc. barv. vistavision filma »KALA«.

► PRESENČE, Kranj: 15. novembra ob 15.30 ter 16.30 uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

► SORA, Škofja Loka: 14. do 16. novembra amer. franc. barvni film »SVET TIŠINE«.

► ŽIRI: 15. in 16. novembra amer. film »TRI KORAKE DO VESLA« — predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 19.30 uri.

► SORA, Poljane: 15. in 16. novembra japonski, zgodovinski barvni film »VRATA PEKLA«.

► OBZORIE, Železniki: 14. in 16. novembra amer. film »UJETO MESTO« — predstave v petek ob 20. uri, v soboto od 21. do 23. ur, v nedeljo pa ob 15. in 19.30 uri.

Duplica pri Kamniku: 15. in 16. novembra sovjetski vojni barv. film »ENAINTIRIDESET« — predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

► GLEDALISCE

GLEDALISCE

• TONE CUFAR •

JESENICE

Sobota, 15. novembra ob 19.30 uri. O. Zupančič: »VERONIKA DESENISKA« — tragedija v 7 slišah.

Slavnostna 100. premiera po osvoboditvi. Otvoritev sezone. Za premierski abonoma in izven.

Nedelja, 16. novembra ob 19.30 uri. O. Zupančič: »VERONIKA DESENISKA« — tragedija v 7 slišah. Režija in sceno Bojan Čebulj. Za abonoma B in izven.

Nedelja, 16. novembra ob 15. ur. Narodni ples in ples jugoslovenskih narodov. Prireja ansambel narodnih plesov DPD »Svoboda« Jesenice.

► PRESERNOVSKO GLEDALISCE KRANJ

Nedelja, 16. novembra ob 16. uri

— izven in za podeželje. Leonard Frank: »VZROK«. Drama v petih dejanjih. Uprizoritev gojencev Dižakega doma v Kranju.

Naklo: 15. novembra ob 19. uri nem. barv. film »KÖPENÍŠKI STOTNIKI«, 16. novembra ob 16. in 19. uri ameriški film

► SMOČANJE

Pred kratkim se je za Češko kočo končal prvi 6-dnevni tečaj iz akrobacije.

► SMUČARJI SE PRIPRAVLJAVA

MILADA RAST

LUKA PODPLAT

JE NAŠEL ZAKLAD

Sonce je priukalo skozi okence lesene bajtice in poščegatalo Luka. Podplata naravnost pod nosom. Luka se je stegnil in se pospaskal, pošteeno kihnil in se vlegel nazaj. Toda sonce mu je nagajalo kar naprej. In Luka je moral kihati. Oprl je oči in se zazrli v blesteti dan.

Pretegnil se je in se ravno hotel obrniti in skriti svoj nos soncu, ko se mu je oglasti želodec. Preklicani želodec! Tako prijetno je ležati, pa se ti oglasti in ne da miru. Seveda, lačen je in treba bi bilo jesti. Toda kaj?

Luka je bil posebež prve vrste. Jedel bi že, jedel, toda izogibal se je lopati in krampu kjer se je le dalo. Že njegov nos mu je tako izvrstno povedal, kje je delo in kje jedača, da se je nanj lahko popolnoma zanesel.

«Tiko bodi», je velel svojemu želodcu, a ta je krullil in pel kar naprej in naprej. Ni ga hotel ubogati.

«Poiskali bo treba nekaj», si je dejal Luka in se prav leno skobacal iz postelje. V kuhinji je prebrskal police, preobrnal predale, odpiral vse lonce, a prav povsod so se prepredale velike pajčevine. Niti skorjice kruha ni bilo nikjer.

Luka se je slabe volje odpravil iz hiše. Mogoče bo kje zunaj dobil kaj za pod zob in za krueči želodec, si je mislil, zato se je odpravil naravnost v gozd. Tam je veden za jaso polno jagod.

Hodil je po gozdnih stezicah in se razgledoval. Nenadoma je zagledal na nekem visokem drevesu višeti veliko okovano skrinjo.

«Hej!» je vzkliknil. «Kaj pa to pomeni? Zaklad? Kdo neki ga je spravil semkaj?»

Previdno se je Luka ozrl na krog. Nikogar ni videl. Verjetno je tedaj Luka prvikrat delal. Drezal je in drezel v skrinjo, a skrinja se je vabljivo majala na veji. Luka se je potil. Končno mu je te uspelo. Skrinja se je zamajala in padla — Luka naravnost na glavo. A kaj zato! Samo, da mu je uspelo dobiti skrinjo in zaklad.

«Težka pa je», je ugotovil Luka, ko je potipal buško na glavi. Mumoma je veliko skrinjo naložil na svoja pleča in se klecajoče odpravil domov. Pa ni šel naravnost po stezici, odkoder je prišel. Kje neki! Bal se je, da ne bi koga srečal, zato se je odpravil daleč na krog po stranskih stezicah.

Pot je mukoma šil po obrazu, pa ga ni utegnil niti obrisati, tako se mu je mudilo domov. Čimprej

bi rad pokukal v težko skrinjo in prešel zaklad.

A glej ga šmenta! Se nikdar ni srečal stare Koprnikovce, to pot pa jo je. In ona ga je brž pobara-

la: »Luka, kaj pa nosiš? Zaklad?«

»Da bi te črnile je Luka potihoma dejal, njej pa: »O, kaj pa! Želod sem nabiral!« in že urno odhitel mimo nje. Pa sem jo, si je mislil. Pa se je hudo motil. Koprnikovca je urno odhitela naravnost v vas in že na vse grlo kričala: »Ljudje, ljudje! Luka Podplat je naše zaklad!«

Ljudje so vreli skupaj in Koprnikovca jimi je na dolgo in široko

Resk — je škrtnil pokrov, ko se je dvignil, a Luka je zagledal v tej skrinji spet eno skrinjo. Kaj takega!

Ljudem pri oknu je hušnil namen čez obraz, ko so gledali Lukanovo vnetno. Luka pa je odpiral in odpiral. Ko je z velikim trudom odprl tretjo skrinjo, se je v njej prikazala četrta, v četrti peta, v peti šesta, potem sedma, osma, deveta in nazadnje najmanjša, majhna kakor škatlica vžigalic — deseta skrinja. Luka je skral sekiro, polomil kladivo, strl dva noža, zlomil vilice in prelomil žlico. In zdaj je ležala pred njim še ta mala

pripovedovala, kako Luka nosi zaklad proti domu. »Srečo pa ima, srečo, postopač« so dejali ljudje in se odpravili proti Lukovi koči.

Luka Podplat pa je ta čas skrivaj prisel domov in se zaklenil v svojo bajto. »Nihče me ne sme videti,« je brundal, »ko bom odpiral zaklad. Potem pa naj le zizajo, ko bom bogat!«

Radoveden, kar se le da, je vzel sekiro in jo zataknil k ključavnici. A ni šlo in ni šlo. Vzel je kladivo in udrihal po sekiri, a tudi to je kaj bore pomagalo. Luka se je potil, potil, da nikoli tega. Ničesar ni viden okoli sebe, ampak samo skrinjo, ki se ni hotela vdati. Niti ljudi ni viden, ki so zijali vanj skozi okna, kakor v deveto čudo.

Luka pa je pritiskal in pritiskal in končno — resk — se je skrinja le odprla. Toda Lukove začudene oči niso zagledale zlatnikov, ampak še eno skrinjo, prav tako zaklenjeno kakor je bila prva. Težko je vzel drugo skrinjo iz prve in začel se njo odpirati. To pa bo zaklad, si je mislil, če je zaprt kar v dveh skrinjah, zato je pritiskal in tolkel na vso moč.

No, končno ga je za vogalom le ujel. Ljudje so ga obkrožili, ko je Luka s tresočimi rokami prijel listek in na glas prebral:

DELAJ, PA BOŠ LAJKO Z
ZLATNIKI NAPOLNIL VSEH
DESET SKRINJ!

Ljudje so se smejali, Luka pa je z dolgim nosom in kruečim želodcem osramočen odšel nazaj v kočurico. In od tedaj dalje je Luka res delal in tudi z želodcem ni bil nikdar več skregan.

JOZE VARL

Za bistre glave

Z LOGOVNICA
NA, NA, VA, VA, DA, JA, E,
E, SIL

Sestavlji iz zgornjih desetih zlogov pet ženskih kratkih imen. Cej jih pravilno postaviš druga pod drugo, boš bral v začetnicah ime letnega časa.

R E S I T E V

Eva, Silja, Edna, Nedra,
Jeska

POSETNICA

UL. I. JAVORSEK
SPLIT

Poklic tega tovariša pa dobro pozname —

Rešitev:

Sloški upravitelj

gorenjske bodice

△ Kar na lepem me je hudo zaskrbelo, kaj počno Kamničani v teh pustih jesenskih dneh. Čudno razpoloženje me je obšlo — ne nadoma so me začela na moč zanimati otroška igrišča. Pa bi bolje storil, ko bi jih pustil v nemar!

Tisto igrišče v parku ob Bistrici v Spodnjih Mekinjah mi je že všeč,

nič ne rečem. Potlej je pa konec,

Zastonj sem iskal zelenih travnatih površin otroških igrišč ob stanovanjskih blokih na Grabnici in

na Zapričah. Prav edne bloke so zgradili tam, medtem ko je okolica po štirih letih prav taka, kaščno so pustili zidari, ko so pospravili odre. Začel sem razmišljati o krvidi in nedolnosti listih, ki se za naše malčke tako malo menijo.

Kdo so ti? Del krvide bi lahko z mirno vestjo naprtil hišnim svetom,

ki v vseh letih niso niti ukrenili za ureditev okolice. Izgovor,

če da tista džungla z dlvjim grmčevjem pred stanovanjskim blokom na Zapričah čaka zidave novega bloka, je zares vreden upoštevanja. Po drugi plati pa menim,

da bi v teh letih lahko uredili vsaj prostor med bloki in dohodi s ceste. Ubogi malčki se prekopicujejo po kamenu in grušcu, namesto da

bi se prijetno zabavali na mehki travnati površini. — Dragi otroci — še malo potprite! Potem ko bo zapadel sneg, bo mehek!

△ V Butalah so imeli pošto, na pošti pa poštarja. Pa je imel čudne navade ta poštar; pisma in podobno je raznašal naslovjem samo takrat, kadar je bil pri volji. Pa niso samo Butale tiste, ki se lahko ponašajo s takim poštarjem. Pravijo, da tudi v Bohinjski Beli ni drugače. Tudi tukajšnji poštar raznaša pošto s precej zamudo. Včasih potrebuje pismo od poštnega urada na Beli do naslovjenca tri in več dni. Pa tudi o neposrednem dostavljanju pisemskih pošiljk v roke naslovjenca ima ta poštar precej čudne nazore. Pošiljke pušča ali bolje odmetava po vseh mogočih prostorih. Eksplativnost tudi ni kar tako!

△ Pa še eno čez vlake, ki cijajo potnike po gorenjski progi. Ne bodo ne črne ne bi zinil, ko bi bil prevoz potnikov kulturen. To pot sicere ne gre za prevažanje ljudi v tovornih vagonih, pač pa za manj razburljiv pojaz. Kupeji imajo navadno dve žarnici. Če gorita obe, je svetlobe dovolj, da lahko bereš, ne da bi si mučil oči; če pa gori le ena žarnica, imaš občutek, da se voziš v mrtvačnici. Razsvetljeni kupeji — tudi to sodi v kulturni prevoz potnikov!

△ Manufakturno trgovino »Gorenje« v Kranju svarim, da je ne vsezadnje pametnejše, če v prihodnje izložbeno okno dobro zapira. Preteklo nedeljo je bilo

okno namreč samo priprto; reža je bila dovolj široka, da bi skozi

njo potisnil roko. Da ni ničesar zmanjkal, se imajo zahvaliti zgolj srečnemu naključju.

△ Ondan je prihitel k meni neki pobjič iz Besnice. Takole je začel: »Slišite vi, kaj ko bi vtaknil v bodice avtobus »Avtoprometa« iz Kranja, ki vozi na progi Kranj-Besnica-Kranj. Veste, šofer tega avtobusa se požiga na vozni red. Včasih pride prekmalu, včasih pa prepozno. Če pride prekmalu, obrne in odpelje, ne da bi upošteval čas odhoda. Potniki, ki prihite na avtobus zadnji trenutek, se obrišejo pod nosom. In zamuda v službi ali šoli je tu. Kadars pa prispe avtobus na postajo v Besnico prepozno, je pa tudi zamuda tutaj. Dokler je še »Johanca« vozila, smo se čeznjo pritoževali, da nikoli tega. Kako tudi ne. Pri deževnem vremenu nas je zamakalo, da smo sedeli v avtobusu pod dežniki, no pa tudi točne ure ni poznala. O, šla pa je, šla. Nikoli ni imela defekta, čeprav bi jo morali že zdavnaj potisniti v počoj. Pa smo mislili: ko bomo imeli

nov avtobus, bo bolje. Samo toliko je bolje, da se v deževnem vremenu ne vozimo pod odprtimi dežniki.

Vas pozdravlja Vaš Bodičar

RAMEN SPOTIKE

Tale zbit avto, ki že več mesecov stoji pred Lavričevim hišo v Naklem, nikakor ni kraju v ponos. Menda je last nekega Matetevega Franceta iz Podbrezij, ki ga je pred leti dal v popravilo Mihi Markiču iz Nakla, potem pa Še Francu Bajželju, ni pa imel denarja, da bi plačal popravilo. Čas bi že bil, da bi avto končno zapeljali tja, kamor spada.

Ne samo nepremičnine, ki kvarijo s svojo prisotnostjo podobno okolice — tudi vprežna vozila, ki ponoči brez luči vozarijo po cestah, utegnejo biti za promet pravcati kamen spotike. Kamen spotike pa je še posebno velik, če voznik na cesti I. reda natovarja voz, kjer je promet tudi v večernih urah dokaj živahan.

STOJA splošna nevarnost

Kolikšno nevarnost za promet v večernih in nočnih urah pomenijo vprežna vozila, ki vozarijo po naših cestah brez predpisanih luči, menda ni treba ponavljati. Pretekli teden smo vam v tej rubriki predstavili nekatere kršilce, ki so jih organi prometne milice odkrili na prepovedanih nočnih

vožnjah. To pot pa si bomo prebrali, kaj pravi Odredba o cestnem prometu in si posebej ogledali že primer, ko je vprežno vozilo brez luči povzročilo budo prometno nesrečo.

Odredba o cestnem prometu v LR Sloveniji pravi: »Vprežno vozilo mora imeti poleg predpisane bele luči na levu bočni strani še rdeče steklo na zadnji strani, ki odbija svetlobo.«

Mnogi vozniki vprežnih vozil menijo, da je dovolj, če drže v roki prizganjo žepno baterijo ali svečo v papirnati vrečici. Pogosto vozniki občajajo luč na neprimerna mesta, največkrat pod voz, kjer se svetloba docela porazgubi. Luč mora biti pritrjena na lev bočni strani tako, da jo opazijo voznika ne glede ali se približujejo vprežnemu vozilu s sprednje ali z zadnje strani.

Zdaj si pa oglejmo še posledice, ki jih je zahtevalo neupoštevanje zgornje Odredbe.

Cesta II. reda v Spodnjem Bitnju pri Kranju je bila 21. maja letos prizorišče bude prometne nesreče. Ob 20.45 uri sta se premikala v smeri proti Škofiji Loka dve vprežni vozili. Iz nasprotni smeri, to je od Škofije Loke pa je v tem času pripeljal neki motorist. Kljub temu, da je cesta na tem mestu dovolj široka in pri normalnih pogojih ne bi predstavljala pri srečavanju vprežnega vozila in motocikla nobene ovire, to pot ni doživelja posebno lepega srečanja. Motociklist, kakor pravijo očividci, ni imel dobre luči, zato tudi ni opazil obreho voz, ki sta bila brez predpisane osvetlitve. Motorist se je prvemu vozu ognil, vendar ne dovolj, da ne bi udaril s krimilom v zadnji del drugega voza, ki je peljal nekako 10 metrov za prvim. Udarec je bil močan, premočan, da ne bi povzročil motoristu pri padcu budih telesnih poškodb. Kakšno pa je izgledalo motorno kolo po karambolu, dovolj zgodno priča naša slika. — Kdo je torej krije te nesreči? Deloma motorist, ker je vozil z zelo slabu lučjo, bolj kot ta pa voznika obreho vprežnih vozil.

Ukrepi prometne milice bodo poslej zlasti strogi na glavnih cestah, pa tudi kršilcem, ki se poslužuje lokalnih cest, ne bodo prizanašali!

POMAGAJTE MI!

Z obiska v industrijski ambulanti tovarne „Iskra“

Srečanje s sestro Marijo Sušnikovo v industrijski ambulanti tovarne „Iskra“ v Krnju je bilo zanimivo, kot sem pričakoval. Preden sem se zapletel z njo v razgovor, sem imel dovolj časa, da sem se razgledal po ambulanti. Povsed vzoren red, kot v lekarini.

»Kako ste prišli sem?« je bilo moje prvo vprašanje.

»Brala sem razpis za to mesto, sedaj sva že dve. Upravni odbor

»Ko bi se moški malo bolj poglobili v položaj žena, bi znabili o tem kaj več vedeli. Tako pa hitite mirno mimo dela in težav, s katerimi se naše žene ubadajo iz dneva v dan.«

Ofitek me je spravil v zadrgo, kar očem sestre Marije menda ni ušlo.

»Ne rečem, da so vsi moški tak,« je nadaljevala, »vendar to velja za veliko večino. Takoj vam

»Kaj menite na splošno o alkoholizmu?« sem vprašal.

»Alkoholne pijače bi morali podražiti, poceniti pa sadne sokove in mleko. Kakšno zlo za človeka je alkohol, bi morda zvedeli iz pogovorov z ženami, katerih može pisanje. Ce že pijemo, ne bi smeli pozabiti na pravo mero.«

To zveni domala kot reforma, da ne rečem vojna napoved alkoholu, sem zaježil njeno vnemo.

Videti je bilo, kot bi sestra Marija mojo pripombo preslišala. Nadaljevala je:

»Gorje, nemoralna, pomanjkanje in brezravnost — vsega tega ne bi bilo, ko bi ljudje manj pili. Tudi odpornejši bi bili proti boleznim.«

Potem je razpredala misli o industrijski ambulanti.

»Delo v industrijski ambulanti je šele v povoku. Nezaupanje ljudi, ki obiskujejo ambulanto, kopai iz dneva v dan; počasi se otresejo pomislek. Radi prihajajo sem, zlasti žene in dekle.«

»Povejte mi kaj o tem, zelo me zanimal.«

Sedla je za mizo in vpisovala neke podatke. Videti je bilo, kot

bi zbirala misli, da bi bil odgovorčim bolj razumljiv in prepričljiv.

»Res, rade prihajajo,« je začela. »Govorim jim o higieni žene, o spolni vzgoji, nosečnosti, porodih, negi dojenčka, prehrani in sploh o vsem, kar ženske zanima. Z njimi se pomenim tudi o stvarih zupnega značaja. Potožijo mi o družinskih težavah, o delu v tovarni, o otrocih; pa tudi o svojih možih mi pogosto pripovedujejo vse prej kot veseli stvari. Poslušam in skušam svetovati.«

»Zelo zanimivo in odgovorno delo opravljate,« sem prikljal. »Kakor vidim ste svetovalec prav za vse.«

»Za vse pa res ne,« se je braila. »Samí veste, da se človeška čustva poražajo v tisočih odtenkih in da vsakogar ni moč zadovoljiti zgolj z besedo; res pa je, da je človekova duševnost včasih bolj potreba zdravila kot živana.«

Utihnila je. V ambulantu je stola neka ženska. Vprašajoče je pogledala sestro Marijo, nato pa se je v zadregi bežno ozra proti meni. Razumel sem pogled. Čeprav sem imel na jeziku še vrsto vprašanj, sem se od prijazne sestre Marije poslovil.

Iver

Sestre Marije res ne manjka vnetih poslušalk

in delavski svet tovarne sta občutila potrebo po takšni ambulanti. Nedvomno lahko opravlja med tako številnim kolektivom pomembno nalogo.«

»Kakšne so naloge te ambulante?«

»Saj me menda niste obiskali zavoljo zaščitovanja? se je nasmehnila. »No, semkaj prihajajo ljudje, ki jih je doletela pri delu majhna nezgoda, ali pa ljudje, ki niso tako bolni, da bi potrebovali zdravnika. Brez administrativnih postopkov lahko dobri vsakdo pomoci in se spet vrne na delo. Marsikoga pa napotimo k zdravniku. Med njimi je tudi precej takih bolnikov, ki sicer ne bi iskali zdravniške pomoči.«

»Kaj pa tale divan? Mar služi tudi zdravstvu?« sem vprašal.

»Da, za utrujene žene.«

»Kako utrujene? Ne razumem vas popolnoma,« sem se začudil.

Naročajte in čitajte „Glas Gorenjske“ - najbolj bran časopis na Gorenjskem

1400 let na svoji zemlji

Trnova pot koroških Slovencev — Od brižinskih spomenikov, ustoličenja koroških vovod in Miklove Zale do Einspielerjevega »Slovenca«, Majerja Ziljskega, Janežičevega »Slovenskega glasnika«, bojev za pravični izid plebiscita, deportacij v nacistična taborišča, partizanskih bojev in najnovejših poskusov kratenja njihovih osnovnih pravic.

Tistega oktobra dne, ko sta obe slovenski organizaciji koroških Slovencev sklicali protestno zborovanje, se je pred celovško Delavsko zbornico zbralo mnogo ljudi. Avtomobil mestne žandamerije je neprestano krožil okrog zbirajočih se Slovencev. Opreznost je bila nepotretna. Koroški Slovenci so se zavedali, da zdaj ni čas za ostrejše oblike boja. Dostojanstveni mir in odločna volja za obrambo njihovih pravic se je zrcalila z obrazov tršatih kmetov, ki so prišli iz vseh treh koroških dolin: Roža, Zile in Podjune.

Dvorana, v kateri bi naj bilo zborovanje, je bila kmalu polna. Prepolna, da bi mogla sprejeti še ostale ljudi, ki so se drenjali okrog vhoda. Zato so se vsi skupaj preselili v veliko zbornično dvorano, ki sprejme nad 1000 ljudi. Tudi ta je bila kmalu zasedena.

Viharen aplavz je sprejel prvega govornika, ki je stopil na preprosti oder. In se bolj viharen je bil odmev na njegove prve besede:

»1400 let živimo na tej zemlji in niso nas mogli uničiti...«

Preproste, a trde in odločne so bile besede, ki so odmevale po dvorani:

»Hočemo ostati na svoji izemljii. Ta zemlja je naša. Mi smo za milojubno sožitje obeh narodov, ki živita v tej deželi. Mi hočemo biti most med obeh narodoma. Toda ne bomo dovolili, da bi se na tem mostu samo teptalo. Ne bomo dovolili, da bi našo materino besedo izrinili iz naših šol. Ze

1400 let se govoril v naših dolinah slovenski jezik. Hočemo, da bodo govorili slovenski tudi naši potomci...«

* * *

1400 let na svoji zemlji... Ko je pred tisoč leti obiskal koroško deželo nemški pesnik Ulrich Lichtensteinski, ga je na meji pričkal koroški knez Bernhard. Pozdravil ga je s slovenskimi besedami in pesnili si jih je zapisal po spominu: »Buge vas primi, gralva Venus. — Bog vas sprejmi, kraljeva Venus.«

Nekako ob tem času — okrog leta 990 — so nasobili sloviti Brižinski spomeniki, prvi zapis slovenske besede. Nek nemški duhovnik je prišel na Koroško past svoje ovčice in je prevedel latinske molitve v jezik ljudstva, med katerim je živel. Dolga stoletja kasneje je učenjak izkopal te zapise iz orumenih papirjev in tako odkril slovenskemu narodu prve spomenike njegovega jezika.

Takrat so tudi slovenski kmetje še ustoličevali svoje deželne vladarje. Kadar je kak nemški vojvoda nasledil svojega prednika, se je na Gospodolskem polju severno od Celovca zbrala vedno velika množica slovenskih kmetov. Sredi polja je stal ostanek starega antičnega stebra in na tem stebri je sedel svoboden koroški kmet. Vojvoda se je moral odkupiti in mu v slovenskem jeziku obljubiti, da bo pravično vladal, šele potem je smel oblači knežja oblačila. Tistega dne je deželni knez suradoval na velikem kamenitem prestolu sred

Gospodolskega polja. Poslušal je pritožbe slovenskega kmeta, dajal nasvete in razsjal spore.

Oboje se je ohranilo v viharju stoletij: knežji kamen in vojvodska prestola. Samo, da knežji kamen stoji skrbno shranjen v celovškem muzeju, okrog vojvodskega prestola, ki še vedno klubuje vremenu sredi polja, pa so postavili močno železno ograjo...

Toda ustoličevanja vladarjev so bili prazni, Slovenski kmet na Koroškem ni živel v idili, kačno nam rišeo sentimentalni roman o fevdalni dobi.

Po I. jugoslovanskem kongresu

telesne vzgoje

Delegati odgovarjajo

V soboto 8. novembra je v Beogradu končal delo I. jugoslovanski kongres telesne kulture, ki je odločno in enotno podprt osnovna načela, na katerih se mora razvijati telesna kultura. Kljub temu, da je kongres trajal tri dni, vendarle ni mogel rešiti vseh vprašanj telesne kulture, pač pa je jasno nakazal smernice nadaljnega razvoja. Brez odlašanja se je treba lotiti dela, kajti le v tem primeru bo kongres lahko prispeval svoj delež k razvoju telesne kulture.

Gorenjske športnike je na kongresu zastopalo 6 delegatov. Ko so se vrnili iz Beograda, so nam odgovorili na nekaj vprašanj.

Kaj vam je s kongresa ostalo najbolj živo v spominu?

DOMINE BIZJAK iz Škofje Loke, delegat Okrajne zveze »Partizana«: »Priznanje, ki ga je s kongresom dala naša družba športu, telesni vzgoji, športnikom in telesno-vzgojnim delavcem. Močen je bil pogled v dvorano s 1800 delegatih iz vseh krajev naše domovine.«

Kakšno je vaše mnenje o telesni vzgoji na Gorenjskem, če jo gledate z načel kongresa?

»Kongres je odločno poudarjal potrebo po medsebojnem sodelovanju športnih organizacij in telesno-vzgojnih društev. Skratka gre za to, da bo v prihodnje vsestransko sodelovanje in enotnost v vseh vrstah telesno-vzgojne in športne dejavnosti. Trdim lahko, da imamo na Gorenjskem že dlje takšne oblike dela, čeprav še zdaleč niso popolne. Primerov za to je dovolj. Okrajna zveza Partizana je letos skupno z raznimi športnimi podvezami izvedla vrsto prideriv, tekmovanj in prvenstev Gorenjske.«

Ali je kongres dosegel tisti namen, ki ste ga pričakovali, preden ste odšli na pot?

MIMI BALDERMAN iz Škofje Loke, delegat Okrajne zveze Partizana: »Vsekakor je kongres dosegel svoj namen. Pripomniti pa moram, da bi bilo rezultati kongresa lahko še boljši, vsaj za nas na Gorenjskem, če bi se za kongres temeljite pripravili.«

Kje se bodo najbolj odražali sklepi sprejeti na kongresu?

»Predvsem v šolah. Pričakujem, da bodo telesno-vzgojni strokovnjaki v najkrajšem času izdelali potrebne načrte za pouk telesne vzgoje v šolah in da bomo lahko takoj pričeli z uveljavljanjem načlog, ki jih je postavil kongres.«

Kakšne so perspektive telesne vzgoje naslopl?

EDO VONČINA iz Kranja, delegat strelške organizacije kranjskega okraja:

FaBo

»Perspektive za nadaljnji razvoj telesne kulture z ozirom na sklepke, ki jih je sprejel kongres, so najlepše. Vprašanje je le, kako zagotoviti sredstva, da bo razvoj telesne kulture potekal nemoteno. Ker so sredstva nujna, in so bila doslej nezadostna, bo treba poiskati ključ, s katerimi bodo ta sredstva z družbenimi plani zagotovljena v ustreznih vstopah.«

Kako bo moč sklepke kongresa uresničiti na Gorenjskem?

»Kol sem že rekel — če bodo sredstva, potem vprašanje telesne vzgoje ne bo več tako pereče. Isto velja tudi za občutno pomanjkanje kadra, zlasti šolskega. Razumljivo pa je, da bodo tudi za igrišča in telovadnice napolčili lepsi časi.«

Kakšne pomanjkljivosti je predvsem nakazal kongres v dosedanjem telesno-vzgojnem dejavnosti?

DUŠAN FELDIN iz Nakla, delegat Okrajne zveze »Partizana«:

»Ugotovil je predvsem to, da nekatere športne in telesno-vzgojne organizacije nimajo izdelanih programov, ki bi ustrezali splošnim načelom telesne vzgoje. Druga in ne zadrna pomanjkljivost je nesmotri učni načrt telesne vzgoje v šolah. Temu je krivo predvsem pomanjkanje strokovnega kadra.«

Kongres je skoraj tričetrtine dela posvetil šolski telesni vzgoji. Ali bo moč smernice, ki jih je sprejel kongres tudi realizirati in kdaj?

ALBIN ZAVRŠNIK iz Bleda, je na kongresu zastopal šolsko telesno-vzgojo:

»S sredstvi, ki jih imajo šole za telesno-vzgojno dejavnost, ne bo mogla biti koliksi točki, ki jih je zamišljalo in kakršna naj bi bila. Leta 1957 je bilo na Gorenjskem 25 šol, ki niso imele za telesno-vzgojo niti dinarja. Poprejje sredstva za telesno-vzgojo na šolah pa se giblje od 3–5 tisoč dinarjev, ali 50 dinarjev na vsakega dijaka v šolskem letu. Te številke jasno kažejo, da je nujno potrebno zagotoviti sredstva, če hočemo delati in dati telesni vzgoji pravo podobo.«

Nadaljevanje prihodnjic

Sv. Jakob v Rožni dolini

OH, TO ZEHANJE...

Pravijo, da je zehanje sila nalezljiva bolezna. Če se o tem še niste prepričali, se boste danes! Potem nam pa sporočite, če gornja trditev drži.

»Seveda, dragi prijateljček, noč je bila vsekakor prekraška. Potem tudi ni nič čudnega, če se ti zeha!«

Močno se mi že zeha, dragi bracilci! Verjetno tudi vam. Ne verjetno, ampak zato, da sem uganil, kaj?«

Pošast in pol, ali ne? No, ni tako hudo! Krotkemu vodnemu konju v umazani vodi bazena v živalskem vrtu je strašno dolgačas, ali pa je zaspan. Fotograf ga je sujele prav v trenutku, ko je široko odprl svoj gobec.

Navsezadnje je bon-ton tudi nekaj vreden! To kosmato bitje si ob zehanju celo pokrije usta z roko. Sicer so pa opice čisto prijetne živali, mar ne!

LANI V SLOVENIJI 221 POSVOJITEV

- Med posvojenci prevladujejo deklice in nezakonski otroci
- V ZDA posvojijo letno 75.000 otrok

Posvojitev je v Sloveniji že desetletja z natančnimi pravnimi predpisi urejen družbeni pojav, ki pa nikoli ni bil posebno razširjen. Večji obseg je zavzel le po drugi svetovni vojni, ko je mnogo otrok ostalo brez staršev.

Danes je posvojitev pravno dejanje, ki je pod posebnim nadzorstvom države, ki skrbi predvsem za korist otroka. Posvojitev iz koristolovskih namenom skoraj na. Skrbstveni organi posvojilne ne pospešujejo niti jih ne zavirajo, temveč le uravnavajo.

S posvojiteljem nastanejo med posvojiteljem in posvojencem podobne dolžnosti in pravice, kakršne so med starši in otroki. Posvojitev se lahko razvrže, kadar lojerajo opravljene koristi mladoletnika ali tehtni razlogi, ki jih uveljavlja posvojitelj ali posvojenec.

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS je bilo število posvojitev v zadnjih letih naslednje: 1953 — 299, 1954 — 273, 1955 — 195, 1956 — 223 in 1957 — 221. Za leto 1956 je bilo preko matičnih uradov zbranih le 189 individualnih poročil.

kar je pripisati temu, da matičarji natančno preverjajo vse okoličine in vpliv v določenem koledarskem letu sklepajo posvojitev, če pa ni dokončno razčlena pa še v naslednjem koledarskem letu, s čemer pride do časovnega premika.

Od 189 posvojenih otrok je bilo v letu 1956 76 dečkov (40,2%) in 113 deklic (59,8%). Primerjava po starosti odkriva, ki so pri posvojiti starji manj kot eno leto (68,4% proti 31,6%), in prav tako med zadnjima letnikoma, ko so otroci stari 17 in 18 let (70% proti 30%). V skoraj vseh vmesnih letnikih deklice je rahlo prevladujejo. Po podatkih Mednarodne zveze za varstvo otrok iz leta 1951 svojijo več deklic kot dečkov.

Leta 1956 je bilo v Sloveniji 48 (25,4%) otrok, ki so bili posvojeni do 3. leta starosti. To so otroci brez staršev — najdenčki, obojestranske sirote ali otroci, ki

so jih starši zapustili, potem otroci nezakonskih mater, in končno zakonski otroci, ki jih prepuste starši posvojitev. Prevladujejo nezakonski, katerih je do 3. leta starosti skoraj tri četrtine. V Združenih državah Amerike v zelo velikem številu posvojujejo otroke začnici, ki jih sami nimajo. Viri navajajo, da posvojijo letno 75.000 otrok, večinoma nezakonskih. Redno se dogaja, da je več ljudi, ki želijo otroka posvojiti, kot pa je za to primernih otrok.

V nekaterih tujih državah (Danska, Finska, Velika Britanija in nekatere zvezne države v ZDA in v Kanadi) je opaziti, da v pretežni večini posvojajo otroke v starosti do 3. leta (od 60 do 85 odstotkov), nato število posvojitev pada do 10. leta, otrok nad 10 let pa je posvojenih nekaj primerov, medtem ko pri naših posvojilih po 10. letu spet naraste. Med 189 posvojenci v Sloveniji v letu 1956 jih je kar 20 (10,6%), ki so bili starci 16 in 17 let.

ČUDOVIT USTROJ

ZANIMIVOSTI

DIREKTNA TELEFONSKA ZVEZA MED EVROPO IN AMERIKO

Nemčija in Francija bosta zgradili prekoceansko telefonsko linijo, ki bo posredno povezala obe države z Ameriko. To bo prva direktna telefonska zveza med evropskim kopnom in Ameriko, kajti dosedanji podmorski telefonski kabli čez Atlantski ocean so položeni z Britanskega otočja. Kabel, ki bo položen na dnu Atlantskega oceana in bo omogočil 36 istočasnih telefonskih pogovorov, bo sestavljen iz dveh žic s premerom 3,5 cm, dolg pa bo 4.000 kilometrov.

SMRTONOSNE DEŽEVNE KAPLJE

Britanski fizik Bowden je s hitrostjo 3200 kilometrov na uro pognal curen vode proti plošči trdega plastičnega tvoriva. Voda je ploščo razbila na kose. Bowden je poskus naredil zato, da bi pokazal, kako nevarne so lahko deževne kapljede letalu, ki leti s hitrostjo nad 3.000 kilometrov na uro. Pravi, da more v takem primeru dež razbiti

pilotovo kabino ali pa na robovih odkrhniti dele kril. Bowden pravi da lomi dež pri hitrosti 3.200 kilometrov na uro najtrše predmete, celo diamant.

NAČRT ZA ZRAČNO LADJO, KI BI POLETELA OKOLI MARSA

Ameriška letalska družba Boeing je naredila načrt za konstrukcijo zračne ladje, ki bi lahko v krogu poletela okoli planeta Marsa. Seveda ta projekt zdaj obstaja samo na papirju. Resnična izstrelitev rakete v smeri proti Marsu bi bila možna morda čez leto ali dve, seveda, če bodo dobili potrebne kredite za hitro uresničitev tega načrta.

PREMOG POD MORSKIM DNOM

Odkrili so ga ob angleški severozahodni obali v bližini pristanišča mesta Blackhall. Ugotovljeno je, da je imel neko knjigijo. Vprašal sem ga, katera knjiga je to. Dal mi jo je — bila je »Angleška obveščevalna služba« izpod peresa nekega Francoza. Zatem je začel razlagati delo te organizacije. Končal je in rekel von Grunenu:

»Če bi šlo po mojem, bi Fritza tu imenoval za šefu naše službe.«

Vsi trije smo se zasmajali.

Pred vojno je ta človeček prodajal norveški vladni letala. Mnogi Norvežani, ki jih je poznal, je reklo, so se šli boriti za zavezništvo. Eden izmed njih, neki admiral, je dobil Viktorijin križec zavoljo nekega junashkega dejanja in ta uspeh je človečka očitno precjel veselil.

Zdaj je bil namenjen na Poljsko: njegovo letalo je prispolo in želela sva mu srečno pot. Obijabil mi je, da me bo obiskal na Norveškem, kakor hitro bo prost.

Naše letalo je strmolagivilo na tla in tako sva se vrnila v Petite Stephanie, od koder je von Grunen telefoniral Thomasu. Seveda je ta bil jezen, ker bo moral spet skrbeti zame in je v tem smislu nekaj pripomnil. Von Grunena je pripomba razbesnela; žile na čelu so mu nabreknil.

paj 560 km. Pri človeku, ki je dočakal 70 let, je srce udarilo 3 milijardekrat. — V enem dnevu pošlje srce v organizem okrog 10.520 litrov krvi. Ledvice filtrirajo dnevno 500 litrov krvi. Prepietene so z mrežo nenavadnih tankih kanalikov, ki jih je skupaj 200 milijonov. Uravnavni v vrsto bi segli iz Novega mesta do Kranjske. Skupna dolžina vseh živčnih vlakov v našem telesu je 480.000 kilometrov — 93 km več kot je razdalja od Zemlje do Meseca. V naših ušesih imamo 24.000 živčnih elementov, vsaka mrežnica v našem očesu pa vsebuje okrog 75 milijonov »stožcev« in »palicic«, ki povezane z neavadnimi tankimi živčnimi vlaknami prenašajo v možgane optične slike.

Dvoje arheoloških odkritij

Ekspedicija Akademije znanosti v Sovjetski zvezzi je odkrila ruševine stare grške kolonije Fanagorije na dnu Črnega morja v Tamanskem zalivu. Arheologi misljijo, da je bilo to mesto pred 2000 leti drugo po velikosti na severni obali Črnega morja. Ruševine so bile najdeni v globini 25 metrov. Ekspediciji je uspelo, da je rekonstruirala načrt mesta, ki obsega površino okoli 39 hektarov, vključivši del mesta, ki je bil odkrit na obali.

Neka druga ekspedicija sovjetskih arheologov je odkrila dobro ohranjeno »kmetijsko ozaro«, staro preko 2000 let, in sicer v sovjetski Kirgiziji ob prastari karavanski poti za Kitajsko. Ob izkopavanjih so bili najdeni ostanki ogromne trdnjave.

Iesi je okrog 25 milijonov krvnih zrcen. Ce bi jih naložili eno na drugo, bi dobili 40.000 km visok steber. Vse žile in žilice, skozi katere se kri pretaka, so dolge sku-

Starostni sestav prebivalcev kranjskega okraja je precej ugoden. Dne 31. decembra 1957 smo imeli 132.767 prebivalcev, in sicer 36 odstotkov do izpolnjenih 19 let starosti, 49,6 odstotkov od 20 do 54 let in 14,4 odstotkov nad 54. letom starosti. To se pravi, da je polovica prebivalstva v tako imenovani produktivni dobi, ko lahko s svojim delom ustvarja dobrine in zaslužek zase ter za skupnost, ko nekako povrača v otroški dobi vloženi kapital, in si ustvarja obresti za starostno preživljaj.

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

Takšne so bile ideje teh politično otročjih ljudi.

Opisal sem jim svoje izkušnje iz De Havillanda.

»Da, to je bilo dobro opravljeno, toda mar ne mislite, da bi, če bi uničili kake posebne stroje, bili tisti, ki jih bodo dobili iz Amerike, boljši?« me je vprašalo bitje z izrazom okrnelega pisarja, sedeče zraven mene.

Odgovoril sem pritrdilno, pri tem pa poudaril, da bi bilo težko priti v tovarno ponocni, v času, ko večina delavcev dela nadure ali je v tretji izmeni.

Temu je sledila zapletena debata v nemščini o proizvodnji raznih ameriških strojev, ki so v rabi v Britaniji. Tedaj je bila prva steklenica konjaka že prazna. Odprli so drugo. Ko smo naposled tudi to osušili, je bil sestanek pri kraju. Drug drugemu smo rekli na svodenje in s von Grunenom sva odšla.

Ko sva se znašla na samem, je kar divjal od besa.

»Moj bog, Fritz!« je kriknil. In s takšnimi ljudmi, kakršni so tile, mislimo dobiti vojno! Saj so vendar vsi piji! Zakaj so naju poklicali na ta sestanek, res ne vem.«

Tudi jaz nisem vedel odgovora, zakaj na vsa ta vprašanja bi lahko pismeno odgovorili iz Norveške.

Taisti popoldan sem šel s Thomasom na sprehod, da bi videl olimpijsko palačo. Vanjo nisva mogla priti, ker so jo svremenili v vojaško skladisče in vežbalnišče. Na bližnjih travnikih sva videla težke protiletalske topove, ki so obetaли toplo dobrodošlico slehernemu napadalcu. Poslopje in spomeniki pred palačo so kazali znamenja razpada: pločniki so bili razpokani in beton strahotno razdrapan. Pomicali

»Ukazujem vam!« je kričal. »Pridite nemudoma sem v hotel!«

Sedla sva v hall in čakala na njegov prihod — stanoval je okrog pol ure od ondod. Čez dve uri, potem ko je von Grunen kar naprej puhal od jeze in grozil, da ga bo odpustil, Thomasa še vedno ni bilo. Naposled se je le pričkal. Gledal je naravnost predse in v obraz je bil voščeno bled od pridušenega besa. Bil je tako razburjen, da je šel naravnost mimo hotela, ne da bi to opazil. Četrte ure kasneje se je pojavit. Strumno je prikorakal pred von Grunenom, ga po nacistično pozdravil, čeprav sta bila v civilu. In udaril s peto ob peto.

»Gospod ritmojster, pričakujem vaših ukazov,« je reklo.

»Peljite Fritza malo po Berlinu in prizadevajte si, da se bo dobro zabaval. Ob 11.30 naj bo na letališču,« se je glasil lakonični ukaz. Zunaj, ko sva hodila po ulicah, je Thomas izbuhnil. Mar je res, da letalo ni odletelo? Ali mislim, da se je ritmojster zarotil zoper njega in da mu nalašč noče dati dopusta? S tem dopustom se je kar naprej trapil. Že na Norveškem je bila to njegova fiksna ideja. Thomas je bil eden izmed tistih ljudi, ki so zmerom prepričani, da so žrtve. Karkoli bi mu reklo, ne bi ga odvrnil od te misli. Slabe volje sva se sprehabala po mestu.

Ceprav nišč mogel v trgovinah ničesar kupiti, so bile izložbe po vladnem ukazu polne imenitnih reči. Vendar so napisi opozarjali občinstvo, da te reči niso naprodaj. Toda zabave ni primanjkovalo in sleherno gledališče je bilo polno slabo oblečenih, slabo hranjenih ljudi, ki so si očitno prizadevali, da bi za hip pozabili na svoje tegobe.

Tisti večer sva si za razvedrilo izbrala neki cirkus. Bil je nabito poln in ne bi dobila prostora, če ne bi naš biro že prej preskrbel vstopnic. Videl sem dobro točko z živalmi — hojo tigrov po vrvi. Komedijsanti, žonglerji, artisti na trapezu in godba na pihala — vse je prispevalo k temu, da je bila predstava prvorstna. Med predstavo sem razmišljal, s čim neki krmijo tigre.